

การสร้างสรรคศิลปะการแสดง เพื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชน จังหวัดนครปฐม

CREATING PERFORMING ARTS TO PROMOTE CREATIVE TOURISM ACTIVITIES
BASED ON COMMUNITY ARTISANS LEARNING IN
NAKHON PATHOM PROVINCE

ธนสิทธิ์ ชมชิต¹ และบงกช ทิพย์สุนธยา²
Tanasit Chomchit¹ and Bongkoch Thipsumonta²

¹ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Bachelor of Fine and Applied Arts Program in Performing Arts Rajabhat Nakhon Pathom
University

E-mail: Tanasit-chomchit@hotmail.com

² หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Bachelor of Fine and Applied Arts Program in Performing Arts Rajabhat Nakhon Pathom
University

E-mail: bongkoch0302@gmail.com

Received: July 16, 2025

Revised: November 14, 2025

Accepted: December 22, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษางานช่างศิลป์ในจังหวัดนครปฐม ชุมชนตำบลวัดละมุด ณ วัดละมุด ชุมชนตำบล โพรงมะเตือ ณ วัดโพรงมะเตือ จีวรารณเบญจรงค์ ตำบลไร่ซิง อำเภอสสามพราน และเครื่องตั้งวัดไท่ตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี นำไปสู่การบูรณาการการสร้างสรรค และ 2. เพื่อสร้างสรรคการแสดงที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชนจังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ (Mixed Methods) มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย แบบประเมินการแสดง และแบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือคนในชุมชน ผู้ประกอบการ คนงาน ผู้สืบสานงานที่เกี่ยวข้องกับช่างศิลป์ในพื้นที่ จำนวน 20 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง และนักท่องเที่ยวทั่วไปจำนวน 400 คน โดยผลประเมินพบว่า ผู้เข้าชมการแสดงมีความพึงพอใจต่อชุดการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0% ที่มาจากการจากการสุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวที่รับชมการแสดง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรม และจากเครื่องมือวิจัย มาวิเคราะห์โดยใช้การพรรณนา วิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) งานช่างศิลป์ในจังหวัดนครปฐมมีอยู่หลายอย่าง ที่โดดเด่นและเลือกนำมาศึกษา คือ ภาพจิตรกรรมวัดละมุด หัตถกรรมทอผ้าชุมชนโพรงมะเตือ ประติมากรรมเครื่องปั้นจิวรารณเบญจรงค์ และ สถาปัตยกรรมเครื่องตั้งวัดไท่ 2) ผลการสร้างสรรคการแสดง จำนวน 4 ชุด ชุดที่ 1 การแสดงชุดจิตกรลักษณ์วัฒนธรรมวัดละมุด มีความโดดเด่นเรื่องบทร้องเพลงฉ่อยเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และวัฒนธรรม ชุดที่ 2 การแสดงชุด ฟ้อนภูษาบูชา ลาวครั้งวัดโพรงมะเตือ โดดเด่นเรื่องการนำเสนอกระบวนการทอผ้า ชุดที่ 3 การแสดงชุด ระบายเบญจรงค์ วัดท่าพุท และชุดที่ 4 การแสดงชุด สถาปัตยกรรมเครื่องปั้นจิวรารณเบญจรงค์ จุดเด่นคือเป็นการแสดงที่ส่งเสริม “เถรอตเพล” ของเล่นสมัยโบราณ

คำสำคัญ

ศิลปะการแสดง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ช่างศิลป์ชุมชน ของดินนครปฐม โบราณสถาน

ABSTRACT

The current research was aimed to firstly, study the craftsmanship in Nakhon Pathom Province at Wat Lamut Subdistrict Community, Wat Lamut and Phrong Maduea Subdistrict Community, Wat Phrom Maduea as well as Jirawan Benjarong, Rai Khing Subdistrict, Sam Phran District including Wat Sai Temple, Tha Krasap Subdistrict, Nakhon Chai Si District leading to the integration of creativity. The second aim was to create performing arts for promoting tourism based on community artisanship learning in Nakhon Pathom Province. A mixed-method study was employed, Research instruments included interviews, focus group discussions, performance evaluation forms, and tourist questionnaires. The research sample consisted of 20 community members, being purposively selected, including entrepreneurs, workers, and cultural inheritors related to local artisanship as well as 400 general tourists. The evaluation results were found that 280 audiences, being calculated at 70.0% obtaining from accidental sampling, were most satisfied with the performance for promoting tourism. Data collected from documents, literature, and research instruments were analyzed using descriptive statistics and content analysis. The research findings were revealed that Nakhon Pathom has possessed diverse artisanal heritage, with four outstanding traditions selected for study: mural paintings at Wat Lamud, handwoven textiles of Phrong Maduea community, Benjarong ceramic craftsmanship of Chirawan artisans, and architectural works of Wat Sai ceremonial structures. Based on these cultural assets, four creative performance sets were developed as follows: The first performance was Cultural Imagery of Wat Lamud representing its folk songs about tourist attractions and culture. The second performance was Fon Phusa Bucha – Lao Khrang of Wat Phrong Maduea, presenting the weaving process. The third performance was Benjarong Dance – Wat Thaput, and the fourth one was Architectural Aesthetic – Monastic Pavilion of Wat Sai. The highlight was about promoting "Therot Ple", an ancient toy. These results highlighted the potential of integrating local artisanship into performing arts as a strategy to enhance cultural tourism and foster creative tourism development.

Keywords

Performing Arts, Creative Tourism, Community Artisans, Signature products of Nakhon Pathom, Archaeological Site

ความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากกระบวนการทางสังคมและชุมชน ซึ่งสะท้อนภูมิปัญญา ความคิด และอารมณ์ความรู้สึกที่หลอมรวมกันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น อีกทั้งยังแสดงพัฒนาการของสังคมในแต่ละยุคสมัย วัฒนธรรมจึงมิใช่สิ่งหยุดนิ่ง แต่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือเสื่อมสลายไปตามบริบททางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม (พจนานุกุล, 2550) หากปราศจากการสืบสานและการพัฒนา วัฒนธรรมอาจสูญหายไป ไม่สามารถถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง

ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมที่โดดเด่น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากนานาชาติได้อย่างต่อเนื่อง (พจนานุกุล, 2550: 23) โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่แสวงหาประสบการณ์

ตรงและองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม (จิตกวี กระจำนเมฆ และสุดหล้า เหมือนเดช, 2562: 15) การท่องเที่ยวลักษณะนี้ไม่เพียงสร้างความเพลิดเพลิน แต่ยังเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

จังหวัดนครปฐมถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้วยความงดงามของสถานที่สำคัญ ประเพณีที่สืบทอดต่อเนื่อง และศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชน โดยเฉพาะงานช่างศิลป์ ซึ่งถือเป็นมรดกภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่า คุณค่าของงานช่างศิลป์ไทยไม่เพียงสะท้อนทักษะ เทคนิค และความประณีตที่สืบทอดมา หากยังแฝงด้วยภูมิปัญญาและจิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค์ของช่างผู้ทำงาน ทำให้ผลงานทุกชิ้นมีเอกลักษณ์เฉพาะและมีเสน่ห์ในตัวเอง แม้อายุจะผ่านไประยะเวลานานเพียงใด คุณค่าของงานช่างศิลป์ยังคงอยู่ และยิ่งทวีความสำคัญเมื่อเชื่อมโยงกับมิติทางประวัติศาสตร์ศิลปะ ทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้ในรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมร่วมสมัย งานช่างศิลป์ไทย ถือเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้รับการสืบทอดเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ วิจิตรศิลป์ (Fine Art) หรือ ประณีตศิลป์ ซึ่งมุ่งเน้นด้านความงดงามมากกว่าประโยชน์ใช้สอย และตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและอารมณ์ของมนุษย์ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ดนตรี และนาฏกรรม อีกประเภทคือ ประยุกต์ศิลป์ (Applied Art) หรือ ศิลปหัตถกรรม/หัตถศิลป์ ซึ่งเป็นงานสร้างสรรค์ที่ทำด้วยมือ โดยเน้นการออกแบบเพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด (วนิดา พึ่งสุนทร, 2552) สามารถนำมาต่อยอดและบูรณาการเข้ากับการสร้างสรรค์กิจกรรมการแสดง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

งานศิลปหัตถกรรมไทยถือเป็นภูมิปัญญาช่างฝีมือที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ และจิตวิญญาณแห่งการทำงานศิลป์ เมื่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมถูกความนิยมอื่น ๆ เข้ามามากขึ้น ก่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของการอนุรักษ์และการนำทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดคุณค่าใหม่ ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน ซึ่งจังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านงานช่างศิลป์ อันเป็นรากฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ สถาปัตยกรรมเครื่องตั้งวัดไทโร ชุมชนตำบลท่ากระชับ ประติมากรรมเครื่องปั้นจิรวรรณเบญจรงค์ ชุมชนตำบลไร่จิง ภาพจิตรกรรมวัดละมุด ชุมชนตำบลวัดละมุด และ หัตถกรรมทอผ้าลาวครั้งโพรงมะเดื่อ ชุมชนตำบลโพรงมะเดื่อ งานช่างศิลป์เหล่านี้ล้วนสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและมีคุณค่าต่อการศึกษาและการสืบทอด การนำคุณค่าของงานช่างศิลป์มาสร้างสรรค์เป็นการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สาธารณะ ผ่านการนำเสนอความงดงามของชิ้นงานและกระบวนการสร้างสรรค์ในรูปแบบศิลปะการแสดง การแสดงดังกล่าวไม่เพียงสร้างความเพลิดเพลินและดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว แต่ยังทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้และเรื่องราวทางวัฒนธรรมในมิติที่เข้าถึงง่ายและน่าติดตาม อันจะนำไปสู่การสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ (Edutainment) ที่ผสมผสานความบันเทิงกับการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณค่า

ดังนั้น การศึกษาศิลปะการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว โดยจังหวัดนครปฐมมีภูมิปัญญาช่างศิลป์ที่โดดเด่นหลากหลายรูปแบบ เช่น ภาพจิตรกรรมวัดละมุด หัตถกรรมทอผ้าชุมชนโพรงมะเดื่อ ประติมากรรมเครื่องปั้นจิรวรรณเบญจรงค์ และสถาปัตยกรรมเครื่องตั้งวัดไทโร งานเหล่านี้สะท้อนต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ และสามารถนำมาต่อยอดสู่การสร้างสรรคการแสดงที่สื่อคุณค่าความงาม ความเชื่อ และวิถีชีวิตในชุมชน โดยการสร้างสรรค์เป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษางานช่างศิลป์ในจังหวัดนครปฐม ชุมชนตำบลวัดละมุด ณ วัดละมุด ชุมชนตำบลโพรงมะเดื่อ ณ วัดโพรงมะเดื่อ จิรวรรณเบญจรงค์ ตำบลไร่จิง อำเภอสามพราน และเครื่องตั้งวัดไทโรตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี นำไปสู่การบูรณาการการสร้างสรรค

2. เพื่อสร้างสรรคการแสดงที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชนจังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง เพื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยมีกระบวนการศึกษา วิธีดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษางานช่างศิลป์ในจังหวัดนครปฐม ชุมชนตำบลวัดละมุด ณ วัดละมุด ชุมชนตำบล โพรงมะเดื่อ ณ วัดโพรงมะเดื่อ จิรวรรณเบญจรงค์ ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ และเครื่องตั้งวัดไตรตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี นำไปสู่การบูรณาการการสร้างสรรค

1) การศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมงานช่างศิลป์ บริบทด้านการท่องเที่ยว

2) การออกแบบเครื่องมือในการวิจัย 4 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย แบบประเมินการแสดง และแบบสอบถามนักท่องเที่ยว โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาคำถามที่ตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

3) จัดทำเค้าโครงวิจัย เพื่อยื่นขอจริยธรรมในมนุษย์ก่อนลงพื้นที่วิจัย

4) สัมภาษณ์คนในชุมชน ประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว และกระบวนการทำงานช่างศิลป์ชุมชน

5) จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ทั้ง 4 พื้นที่

6) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่ 2 สร้างสรรค์การแสดง ออกแบบและถ่ายทอดกระบวนการทำรำให้กับนักแสดง เครื่องแต่งกาย ตลอดจนเผยแพร่การแสดง ซึ่งตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อสร้างสรรค์การแสดงที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชนจังหวัดนครปฐม

1. จัดประชุมกลุ่มย่อยแต่ละพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาสร้างสรรค์การแสดงโดยกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสร้างสรรค์การแสดงบนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชนจังหวัดนครปฐม

2. ออกแบบพัฒนาการสร้างสรรค์ รูปแบบและองค์ประกอบของชุดการแสดงโดยชุมชนมีส่วนร่วม

3. วิพากษ์ ประเมินการแสดงจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะการแสดง เพื่อรับคำแนะนำและนำมาปรับปรุงแก้ไขการแสดง โดยพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าการแสดงในภาพรวมมีความเหมาะสมใน “ระดับดีมาก”

4. ดำเนินการเผยแพร่และนำเสนอผลงานการแสดงที่พัฒนาขึ้นบนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน และประเมินผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวที่เข้าชมการแสดงจำนวน 400 คน

ผลการวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรม งานช่างศิลป์ของคนในพื้นที่ 4 ชุมชน ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษางานช่างศิลป์ในจังหวัดนครปฐมชุมชนตำบลวัดละมุด ณ วัดละมุด ชุมชนตำบลโพรงมะเดื่อ ณ วัดโพรงมะเดื่อ จิรวรรณเบญจรงค์ ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ และเครื่องตั้งวัดไตร ตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ชุมชนตำบลวัดละมุด ณ วัดละมุด ซึ่งเป็นวัดที่สร้างมาแต่โบราณมีภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้งดงาม ชุมชนตำบลโพรงมะเดื่อ ณ วัดโพรงมะเดื่อ งานช่างศิลป์หัตถศิลป์ เป็นผ้าทอมือพื้นเมืองที่มีกรรมวิธีการผลิตจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เครื่องเบญจรงค์รูปแบบแปลกตาของจิรวรรณเบญจรงค์ ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ และเครื่องตั้งวัดไตร ตำบลท่ากระชับ อำเภอนครชัยศรี ที่นำเอาวิธีการทำของเล่นโบราณมาสร้างสรรค์เป็นเครื่องตั้ง สามารถประดับตกแต่งใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และงานพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ นำมาสร้างสรรค์การแสดง ที่ตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อสร้างสรรค์การแสดงที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชนจังหวัดนครปฐม ผลที่ได้จากการวิจัย คือการออกแบบแนวคิดของการแสดง และการสร้างสรรค์การแสดงทั้ง 4 พื้นที่ ดังนี้

1. การแสดงชุด จิตรลักษณ์วัฒนธรรมวัดละมุด

ภาพที่ 1 การแสดงชุด จิตรลักษณ์วัฒนธรรมวัดละมุด และเครื่องแต่งกาย
ที่มา บงกช ทิพย์สุนธรา (2565)

แนวคิดของการแสดง: การแสดงชุด จิตรลักษณ์วัฒนธรรมวัดละมุด เป็นการแสดงที่สื่อให้เห็นถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนวัดละมุด ที่ปรากฏบนภาพจิตรกรรมฝาผนังในวิหารวัดละมุด การแสดง แบ่งออกเป็น 3 ช่วง การแสดงช่วงที่ 1 นำเสนอลักษณะลีลาการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง โดยมีนักแสดงรับบท เป็นจิตรกรของวัดละมุด ออกมารังสรรค์ผลงานจิตรกรรมด้วยพลังแห่งความรักและความศรัทธา การแสดงช่วงที่ 2 เมื่อนำเสนอการวาดลวดลายเสร็จ จะเป็นการนำเสนอภาพจิตรกรรมฝาผนังที่จิตรกรวาดให้มีชีวิต ออกมาร่ายรำ ถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิต ประเพณี วันอัฐมีบูชา ที่มีการทำบุญเพื่อระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯลฯ และการแสดงช่วงที่ 3 นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนตำบลวัดละมุด โดยการร้องเพลงฉ่อย ปิดท้ายการแสดง ด้วยนักแสดงเหล่านั้น กลับนั่งเข้าสู่ภาพวาดเช่นเดิม

แนวคิดดนตรี: ใช้เครื่องดนตรีไทยภาคกลาง ระนาด ตะโพน กลองยาว ฯลฯ ผสมผสานกับเครื่องดนตรีสากล ให้อารมณ์สนุกสนาน มีความอลังการด้วยเสียงสังเคราะห์ (Sound Effect) ประกอบตลอดทั้งเพลง

เวลาที่ใช้ในการแสดง 6 นาที 38 วินาที

อุปกรณ์ประกอบการแสดง ประกอบไปด้วย ผ้าสีขาว พู่กัน ตะกร้าใส่ข้าว ช้องวงจำลอง เมล่อนจำลอง ปลาจำลอง กระเป๋าสาน และกระปุกอมสินกะลา

เครื่องแต่งกาย: ได้รับแรงบันดาลใจมาจากภาพจิตรกรรมฝาผนัง โดยผู้วิจัยถอดแบบรูปจิตรกรรมฝาผนัง มา ออกแบบและพิมพ์ลายผ้าให้ใกล้เคียงกับรูปจิตรกรรมฝาผนังมากที่สุด โดยแบ่งเครื่องแต่งกายเป็น 2 รูปแบบ ชาย และหญิง

สิ่งที่ทำให้การแสดงสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว: โดยใช้พื้นที่จริงของวัดละมุดเป็นสถานที่ถ่ายทำและจัดแสดง การแสดงสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่าน เพลงฉ่อย และอุปกรณ์ประกอบที่เชื่อมโยงกับวิถีเกษตรและภูมิปัญญา ท้องถิ่น เช่น ยี่มสูฟาร์มและบ่อปลาบ้านครูแอ๊ด พุนทางวัฒนธรรมด้าน ดนตรีไทย และภูมิปัญญาช่างฝีมือ เช่น การ ทำหัวโขนไทย ถูกบูรณาการเข้ากับการแสดงเพื่อถ่ายทอดคุณค่าและศิลปะท้องถิ่น การแสดงยังนำเสนอผลิตภัณฑ์ สินค้าชุมชน เช่น กระเป๋าสาน และงานฝีมือที่จำหน่ายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำ ชุดการแสดงนี้จึงเป็นทั้งการ ประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว สินค้าชุมชน ถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรม และสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยว เชิงเรียนรู้ที่ยั่งยืน ดังตัวอย่างบทเพลงฉ่อยที่ว่า

เนื้อเพลงการแสดงชุด จิตรลักษณ์วัฒนธรรมวัดละมุด:

ชาย: เมื่อได้มาพบประสบพัก ดูนางน่ารัก ชื่อน่านา ใคร โอ้แม่น้องนวลนี้ ยี่มยั่ว พี่จะขอร้องตัวจะได้ ไหม

หญิง: โอ้ผู้ชายปากหวาน ใจปานกับเสือ พ่อผู้ชายพวยเรือเชื่อไม่ได้

ชาย: มามะ นวลนางคนดี เดินเที่ยวกับพี่แล้วค่อยไป พี่จะพาไปชมทัศนาศา พื่อหาปลาไป

หญิง: น้องอยากไปเที่ยววัดวา นาคอกมาลาไปกราบไหว้ ไปกราบพระธรรมราชาอนันตโลกนารถจะได้ไหม

ชาย: ไม่เกิน ๆ ความสามารถ ๆ ของพี่ชาย งานอัฐมีบูชา ไปไหนน้องจำพี่จะพาไป

หญิง: แล้วไปวัดใหม่สุคนธาราม นำขอมังงมไปกราบหลวงพ่อบุญใหญ่ เข้าวัดเข้าวาบูชาธรรม สิ่งที่น่าม่นำ ต่อจิตใจ

ชาย: เมื่อชมธรรมมะ ก็ชมธรรมชาติ ดูสดสวยสะอาด ทิวไป

หญิง: ที่ไหนละพี่ มีอย่างว่า ขอร้องพี่จำช่วยพาน้องไป

ชาย: ไปเก็บเมล็ดที่ยมี่สุฟาร์ม ชมดูความงามพืชสวนไร่ สวนบ้านครูแอ๊ดเค้ามีบ่อปลา มามะน้องมา ไปชมปลาแหวกว่าย

หญิง: ชมธรรมชาติแล้วสบายกาย เข้าวัดกราบไหว้ก็สบายใจ

ชาย: หรือถ้าน้องสนุกสนาน การละเล่นพื้นบ้าน เช่นดนตรีไทย ต้องบ้านดนตรี ครูสนั่น แก้วบุชา แล้วได้ฝึกภูมิปัญญา ทำหัวโขนไทย แล้วจะพาไปบ้านออมสินกะลา งานฝีมือคุณย่า คุณตา คุณยาย กระเป๋าจักสาน มีมากมาย

หญิง: ถ้าน้องอยากได้ ชาย: พี่จะซื้อให้

หญิง: ใจดีเสียจึ่งนะคุณพี่ แหมมาทำดีจะเอาอะไร

ชาย: พี่มาทำดี ขอความรัก คงได้ประจักษ์แก่ใจ

หญิง: ยอยากได้ความรักจากแม่เนื่อกลอยต้องพามาบ่อย ๆ คงจะชอบใจ

ชาย: ถ้าตกลงปลงใจในวันนี้ จะได้เที่ยวกับพี่ตลอดไป

นาฏยลักษณะของการแสดง: นำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 นาฏยลักษณะของการแสดงการแสดงชุด จิตรลักษณ์วัฒนธรรมวัดละมุด

ภาพทำรำ	นาฏยลักษณะของการแสดง
	การออกแบบท่ารำในช่วงแรกนี้ ผู้สร้างสรรค์สื่อถึงการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังในวิหารวัดละมุด โดยออกแบบท่ารำเลียนแบบการกำลังวาดภาพฝาผนัง
	นำเสนอภาพวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนวัดละมุด ที่ปรากฏบนภาพจิตรกรรมฝาผนังในวิหารวัดละมุด ประกอบไปด้วย การจุดไฟทำอาหาร การเย็บปักถักร้อย การรวมกลุ่มพูดคุย เป็นต้น
	ออกแบบลีลาท่ารำและการเคลื่อนไหว ที่มุ่งนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน เช่น เนื่อร้องเพลงฉ่อยที่ว่า “หรือถ้าน้องสนุกสนาน การละเล่นพื้นบ้าน เช่นดนตรีไทย ต้องบ้านดนตรี ครูสนั่น แก้วบุชา”

2. การแสดงชุด ฟ้อนภูษาบูชา ลาวครั้งวัดโพรงมะเดื่อ

ภาพที่ 2 การแสดงชุด ฟ้อนภูษาบูชา ลาวครั้งวัดโพรงมะเดื่อ และเครื่องแต่งกาย
ที่มา บงกช ทิพย์สุมนธา (2565)

แนวคิดของการแสดง: งานช่างศิลป์หัตถกรรมผ้าทอชุมชนวัดโพรงมะเดื่อ เป็นการแสดงในรูปแบบระบำพื้นเมืองที่เลียนแบบมาจากงานหัตถกรรมการทอผ้า ชิดผ้า ของชาวบ้านลาวครั้ง ชุมชนวัดโพรงมะเดื่อ การแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง การแสดงช่วงที่ 1 แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวลาวครั้งในอดีต การเก็บหม่อนไหม นำมากอเป็นเส้นด้าย เพื่อนำไปใช้ทอผ้า การแสดงช่วงที่ 2 แสดงกระบวนการทอผ้า ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง และการแสดงช่วงที่ 3 เมื่อผ่านกระบวนการทอผ้าเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้แสดงจะสวมใส่ผ้าที่ได้จากการทอ เป็นการใช้เทคนิควิธีการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายบนเวที ในช่วงการแสดงนี้ สื่อให้เห็นถึงการทอผ้าเพื่อนำไปใช้ร่วมงานบุญต่าง ๆ ในชุมชน

แนวคิดดนตรี: ใช้เครื่องดนตรีพื้นเมืองภาคอีสาน แต่เน้นการบรรเลงและสำเนียงแบบลาวเดิม ตามข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม โดยใช้เครื่องดนตรีกลองยาว ระนาดทุ้ม ที่ทำให้นดนตรีออกสำเนียงลาวเป็นหลัก ผสมผสานกับเสียงสังเคราะห์ (Sound Effect) ประกอบตลอดทั้งเพลง

เวลาที่ใช้ในการแสดง: 6 นาที

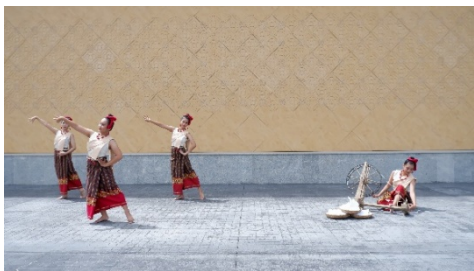
อุปกรณ์ประกอบการแสดง: ประกอบไปด้วย กง (สาวไหม กอไหม) ก้อนไหม ตะกร้า เส้นไหม และธง

เครื่องแต่งกาย: ออกแบบเครื่องแต่งกายแบบเรียบง่าย ตามวิถีชีวิตของชาวลาวครั้งเดิม ซึ่งมีการทอผ้าไว้สวมใส่ในชีวิตประจำวัน ส่วนตัวเสื้อนั้นผู้วิจัยเลือกเสื้อแบบแขนงุด เพื่อให้ง่ายต่อการแสดงเคลื่อนไหวร่างกาย อีกทั้งอิงตามความเป็นจริง คือ การทอผ้าเขาจะทอกันตามใต้ถุนบ้าน จึงนิยมใส่ชุดแบบสบาย ๆ

สิ่งที่ทำให้การแสดงสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว: การศึกษานี้นำเสนอกรรมวิธีการทอไหมและฝ้ายในชุมชนวัดโพรงมะเดื่อ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนการทอผ้า กรรมวิธีการเตรียมและย้อมสีไหมฝ้าย ถูกนำมาสร้างสรรค์เป็นท่ารำและทำอัตลักษณ์ที่สะท้อนวิถีชีวิตชุมชนการสาธิตทอผ้าและทำรำช่วยเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับงานหัตถกรรมไทย และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เชิงปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ การแสดงยังนำเสนองานบุญประเพณีของกลุ่มลาวครั้งวัดโพรงมะเดื่อ เช่น งานแห่ธงสงกรานต์ เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการศิลปะการแสดงกับงานช่างศิลป์และประเพณีชุมชนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการเรียนรู้วัฒนธรรม

นาฏยลักษณะของการแสดง: นำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 นาฏยลักษณะของการแสดงการแสดงชุด ฟ้อนภูษาบูชา ลาวครึ่งวัดโพรงมะเดื่อ

ภาพท่ารำ	นาฏยลักษณะของการแสดง
	นำเสนอกรรมวิธีการโกไหม/ฝ้าย จุดเด่นของท่ารำช่วงนี้คือ การออกแบบท่าทางเลียนแบบธรรมชาติ การเก็บฝ้าย และนำมาทอเป็นเส้น
	นำเสนอกรรมวิธีการย้อมสีไหม/ฝ้าย ส่งเสริมการเรียนรู้ จุดเด่นของท่ารำช่วงนี้คือ การออกแบบท่าย้อมเส้นฝ้าย จากเส้นฝ้ายสีขาว สู่เส้นฝ้ายสีต่าง ๆ
ภาพท่ารำ	นาฏยลักษณะของการแสดง
	สร้างสรรค์ท่าอัตลักษณ์การใช้กี่ทอผ้า โดยออกแบบลักษณะมือเลียนแบบการจับกี่ทอผ้า จีบตะแคงเข้าหากัน ด้านหน้าลำตัว ส่วนเท้าก้าวเท้าซ้าย เท้าขวา ตะแคงเท้าซ้าย สลับข้างไปตามจังหวะดนตรี สื่อถึงการเหยียบขาคี (ขึ้นส่วนของกี่ทอผ้า เพื่อให้ได้ด้าย 2 ส่วน ขึ้นลงสลับกันให้เกิดลวดลาย)
	นำเสนอกรรมวิธีการสอดกระสวย โดยมีมือขวาจีบตะแคงแทงไปด้านซ้ายข้างลำตัว มือซ้ายเท้าสะโพก สลับข้างไปตามจังหวะดนตรี

3. การแสดงชุด ระเบียบวาทะกรรมวัดท่าพูด

ภาพที่ 3 การแสดงชุด ระเบียบวาทะกรรมวัดท่าพูด และเครื่องแต่งกาย
ที่มา บงกช ทิพย์สุมนธา (2565)

แนวคิดของการแสดง: ระเบียบวาทะกรรมวัดท่าพูด งานช่างศิลป์ประติมากรรมจิราวรรณเบญจรงค์ เป็นระบำชุดใหม่ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยชุมชนมีส่วนร่วม ประกอบด้วย เนื้อร้องที่กล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยว ความเป็นมาและความสำคัญของวัดท่าพูด กล่าวถึงคุณค่าของเครื่องถ้วยเบญจรงค์ ซึ่งเป็นงานช่างศิลป์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยเฉพาะจิราวรรณเบญจรงค์ และยังเป็นการส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานการเรียนรู้งานช่างศิลป์ อย่างงานประติมากรรม นำเสนอผ่านรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์ไทย การแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง การแสดงช่วงที่ 1 เนื้อร้องกล่าวถึงบริบทในพื้นที่ สถานที่ท่องเที่ยว วัดท่าพูด การแสดงช่วงที่ 2 เนื้อร้องกล่าวถึงงานช่างศิลป์ที่มีอยู่ในชุมชน เครื่องเบญจรงค์ ของจิราวรรณเบญจรงค์ และการแสดงช่วงที่ 3 เนื้อร้องกล่าวถึงการเชิญชวนให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวัดท่าพูด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

แนวคิดดนตรี : ใช้วงดนตรีปี่พาทย์เครื่องห้าบรรเลง มีเนื้อร้องกล่าวถึงวัดท่าพูดและขั้นตอนการทำเบญจรงค์

เวลาที่ใช้ในการแสดง : 8 นาที 15 วินาที

อุปกรณ์ประกอบการแสดง : ประกอบไปด้วย เบญจรงค์ทรงจาน และเบญจรงค์ทรงช้าง

เครื่องแต่งกาย : ผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกายตามแบบสตรีในสมัยกรุงศรีอยุธยา เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรม และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า วัดท่าพูด เป็นวัดที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา และมีหลักฐานมากมายที่พบใบเม่น้ำบริเวณวัดท่าพูดอีกด้วย

สิ่งที่ทำให้การแสดงสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว: สร้างสรรค์ท่าเต้นที่ได้จากการเก็บข้อมูลกรรมวิธีการเขียนลายเบญจรงค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ และนำเสนอผลิตภัณฑ์เครื่องเบญจรงค์ที่มีอยู่ในชุมชนบริเวณวัดท่าพูด โดยการแสดงชุด ระเบียบวาทะกรรมวัดท่าพูด เป็นการสร้างสรรค์ที่มีบริบท ที่สอดคล้องไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยว สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบริเวณชุมชนวัดท่าพูด เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชน จังหวัดนครปฐม และเป็นการเชิญชวนให้ผู้คน นักท่องเที่ยว เข้ามาท่องเที่ยวภายในชุมชน

เนื้อเพลงการแสดงชุด ระเบียบวาทะกรรมวัดท่าพูด:

-ปี่พาทย์ทำเพลงนาครีพัตร-**-ร้องเพลงนาครีพัตร-**

รุ่งเรือง เมืองนคร ไชยศรี
วัดเจตมุต ผุดผ่อง ผ่องศรีธา
ลูห้วง ล่วงกาล ผ่านภาษา
ยังยงอยู่ คู่บูชา จุฬามณี

งามบุรี โลกนาถ ศาสนา
ครากรุงศรี อยู่ธยา ปลายธานี
ขานนามว่า วัดท่าพูด พิสุทธิ์ศรี
พระเจดีย์ ดุจดวงใจ ไหว้สักการ

-ร้องเพลงสะสม-

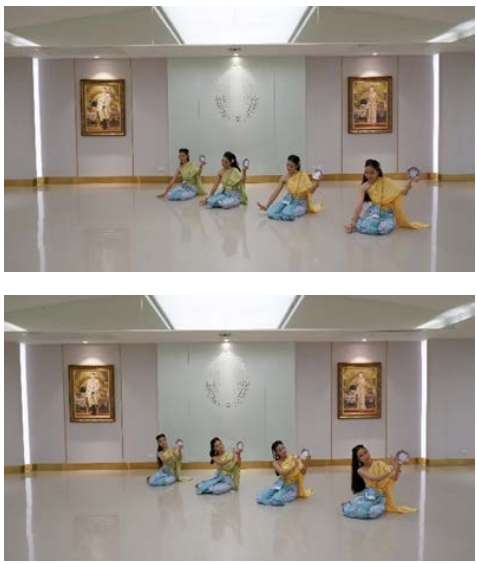
งานช่างศิลป์ ถิ่นชุมชน คนท่าพูด
จิราวรรณ สรรค์ลาย สายทองธาร
แหล่งรวมศิลป์ ระบิลศาสตร์ ปราชญ์พื้นบ้าน
ชวนเชิญ จำเรูปพิศ ดิดหทัย

เยี่ยมยุทธ เบญจรงค์ คงสืบสาน
ตระการ งานละเมียด ระเมียรไทย
โบราณกาล สั่งสม นิยมสมัย
เนาใน นครปฐม ชมสราญ

-ปี่พาทย์ทำเพลงเร็ว ลา-**-จบการแสดง-**

นาฏยลักษณะของการแสดง: นำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 นาฏยลักษณะของการแสดงการแสดงชุด ระบำเบญจรงค์วัดท่าพูด

ภาพท่ารำ	นาฏยลักษณะของการแสดง
	สร้างสรรค์ท่ารำที่ได้จากการเก็บข้อมูลกรรมวิธีการเขียนลายเบญจรงค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ และนำเสนอผลิตภัณฑ์เครื่องเบญจรงค์ที่มีอยู่ในชุมชนบริเวณวัดท่าพูด

4. การแสดงชุด สถาปัตยกรรม “เถรอตเพล” วัดไทร

ภาพที่ 4 การแสดงชุด สถาปัตยกรรม “เถรอตเพล” วัดไทร และเครื่องแต่งกาย
ที่มา บงกช ทิพย์สุมนธา (2565)

แนวคิดของการแสดง: การแสดงชุด สถาปัตยกรรม “เถรอตเพล” วัดไทย เป็นการแสดงในรูปแบบนาฏศิลป์ที่ถ่ายทอดเรื่องราว วิถีชีวิตการทำเครื่องตั้งวัดไทร ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของวัดไทร แสดงให้เห็นภาพการทำเครื่องตั้ง และนำเสนอเรื่องราวในอดีต โดยได้แรงบันดาลใจมาจากหุ่นไม้แกะสลักที่ตั้งอยู่บนเครื่องตั้ง นำเสนอผ่านรูปแบบนาฏศิลป์ไทย การแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วง การแสดงช่วงที่ 1 นำเสนอการทำเครื่องตั้งวัดไทร นักแสดงออกมาตัดไม้ไผ่ แซ่ไม้ไผ่ เหล่าไม้ไผ่ และประกอบเป็นเครื่องตั้ง การแสดงช่วงที่ 2 นำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม และกระบวนการทำเครื่องตั้งวัดไทร และการแสดงช่วงที่ 3 นำเสนอเครื่องตั้งวัดไทร ที่มีหุ่นไม้แกะสลักเป็นรูปวิถีชีวิต อิริยาบถต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่บนเครื่องตั้งวัดไทรมาออกแบบเป็นตัวละครในการแสดง

แนวคิดดนตรี : ใช้เครื่องดนตรีไทยภาคกลาง ระนาด ตะโพน กลองยาว ฯลฯ ผสมผสานกับเครื่องดนตรีสากลแบบร่วมสมัย ให้อารมณ์สนุกสนาน มีความอลังการด้วยเสียงสังเคราะห์ (Sound Effect) ประกอบตลอดทั้งเพลง

เวลาที่ใช้ในการแสดง : 6 นาที 38 วินาที

อุปกรณ์ประกอบการแสดง : ประกอบไปด้วย หนังสือ ลำไม้ไผ่ เถรอตเพล ตะกร้า กระจาด กลองยาว

เครื่องแต่งกาย : ได้รับแรงบันดาลใจมาจากหุ่นไม้แกะสลักบนเครื่องตั้งวัดไทร ที่มีอายุมากกว่า 100 ปี โดยแบ่งเครื่องแต่งกายเป็น 2 รูปแบบ ชาย และ หญิง

สิ่งที่ทำให้การแสดงสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว: การแสดงนำเสนอ เครื่องเล่นเถรอตเพล อันสะท้อนวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชน พร้อมถ่ายทอดบรรยากาศความร่มรื่นภายในวัดไทรมีการสาธิตและบอกเล่าเกี่ยวกับการทำเครื่องตั้งวัดไทร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญทางศาสนาและพิธีกรรมท้องถิ่นเครื่องตั้งวัดไทรที่จัดแสดงมีอายุเก่าแก่กว่า 100 ปี นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของชุมชนการนำเสนอเน้นการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาชุมชนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมนี้จึงเป็นการส่งเสริมทั้งการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

นาฏยลักษณะของการแสดง: นำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 นาฏยลักษณะของการแสดงการแสดงชุด สถาปัตยกรรม “เถรอตเพล” วัดไพร

ภาพท่ารำ	นาฏยลักษณะของการแสดง
	ออกแบบลักษณะท่ารำเลียนแบบอิริยาบถธรรมชาติของมนุษย์ สื่อให้เห็นถึงการตัดไม้ การเลาไม้ให้เรียบเนียน
	นำเสนอการทำเครื่องตั้งวัดไพร โดยออกแบบลีลาท่ารำ สื่อให้เห็นถึงการประกอบชิ้นส่วนไม้เพื่อเป็นเครื่องตั้งวัดไพร
	นำเสนอให้เห็นองค์ประกอบของเครื่องตั้งวัดไพรที่เป็นเครื่องตั้งศพในอดีต มีการทำตุ๊กตาไม้รูปทรงต่าง ๆ ทั้งคน สัตว์ และการละเล่น วางรอบเครื่องตั้งวัดไพร

การสร้างสรรค์การแสดงในงานวิจัยเรื่องนี้ มีจุดประสงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยว บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชนจังหวัดนครปฐม โดยการแสดงที่รังสรรค์ขึ้นมานั้น ต้องสามารถนำเสนอเล่าเรื่องราวงานช่างศิลป์ที่มีอยู่ในชุมชน และสามารถนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนได้ โดยได้ดำเนินการเผยแพร่และนำเสนอผลงานการแสดงที่พัฒนาขึ้นบนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน และประเมินผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวที่เข้าชมการแสดงจำนวน 400 คน ผลประเมินพบว่า ผู้เข้าชมการแสดงมีความพึงพอใจต่อชุดการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับความพึงพอใจ มากที่สุด จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ระดับความพึงพอใจ มาก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ระดับความพึงพอใจ น้อย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการแสดง เปรียบเสมือนนวัตกรรมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและความบันเทิง การแสดงสร้างสรรค์ทั้ง 4 ชุด ที่นำเสนอขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ขึ้นจากทุนวัฒนธรรม บริบทชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับงานช่างศิลป์ที่มีอยู่ในชุมชน โดยนำกระบวนการการผลิต รวมถึงจุดเด่น ของดีในพื้นที่ มานำเสนอ ให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยชุมชนจะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืน และสัมพันธ์งานช่างศิลป์ในชุมชน วิถีชีวิตและ

วัฒนธรรมชุมชน ในมิติของการเรียนรู้ การทดลองปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ UNESCO (2006) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม เอกลักษณ์ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม (Arnstein, 1969) การแสดงที่สร้างขึ้นสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยผสมผสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาช่างศิลป์เข้าด้วยกัน จนเกิดการสื่อสารทางวัฒนธรรมที่มีพลัง (Schechner, 2006; Turner, 1982) การบูรณาการการแสดงเข้ากับการท่องเที่ยวช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับทั้งความบันเทิงและการเรียนรู้ ส่งผลต่อการขยายตัวของกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ และการสร้างรายได้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการมีส่วนร่วมเชิงประสบการณ์ (Richards & Raymond, 2000)

อีกทั้ง แนวทางในการสร้างสรรค์การแสดงที่กล่าวมาข้างต้น ยังสอดคล้องกับ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ที่ว่าด้วยการสร้างสรรค์การแสดง หรือนาฏยประดิษฐ์ คือการคิด การออกแบบ องค์ประกอบการแสดง (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547 น. 211-213) ทั้งยังสอดคล้องกับ ชมนาด กิจจันทร์ ที่ว่าด้วยสาระของการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ จะต้องมีความเด่น แปลกตา ไม่ซ้ำหรือลอกเลียนแบบใคร และเป็นการสร้างสรรค์สรรค์การแสดงที่สามารถนำกระบวนการ งานศิลปะท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงได้ (ชมนาด กิจจันทร์, 2564)

ภาพที่ 5 กิจกรรมระดมความคิด การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
ที่มา บงกช ทิพย์สุมนธา (2565)

โครงการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงเพื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชนจังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษางานช่างศิลป์ในพื้นที่และบูรณาการสู่รูปแบบการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเก็บข้อมูลจากชุมชนวัดละมุด วัดโพรงมะเดื่อ จิราวรรณเบญจรงค์ และเครื่องตั้งวัดไทร ข้อค้นพบสำคัญของงานวิจัยครั้งนี้ คือ การสร้างสรรค์การแสดงชุดใหม่ที่ไม่ซ้ำกับการแสดงเดิมที่มีอยู่ โดยอาศัยบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนเป็นแกนกลาง ทำให้การแสดงมีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่และสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างชัดเจน ผลที่เกิดขึ้นคือชุมชนมีความภาคภูมิใจทุกครั้งที่ได้รับชม เพราะการแสดงดังกล่าว ได้ถ่ายทอดเรื่องราวของคนในชุมชนผ่านศิลปะการแสดงที่จับต้องได้ นอกจากนี้ยังพบว่า การบูรณาการการแสดงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้รับทั้งความบันเทิงและประสบการณ์เชิงวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ซึ่งไม่เพียงช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ ๆ แต่ยังทำให้แหล่งท่องเที่ยวและงานช่างศิลป์ของชุมชนมีชีวิตชีวา และสามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนได้ในระยะยาว

ภาพที่ 6 สื่อวิดีโอการแสดงเพื่อใช้ประชาสัมพันธ์สถานที่สำคัญจริง ในพื้นที่ของการวิจัย
ที่มา บงกช ทิพย์สุมนธา (2565)

งานวิจัยชี้ให้เห็นว่ากระบวนการออกแบบท่าเต้นต้องคำนึงถึงศักยภาพของผู้แสดงที่เป็นคนในชุมชน โดยใช้ท่าเต้นที่เรียบง่ายแต่มีความหมายและความงดงาม การสร้างสรรค์การแสดงจึงช่วยเผยแพร่อัตลักษณ์ท้องถิ่น ผ่านการทำสื่อวิดีโอการแสดงเพื่อใช้ประชาสัมพันธ์สถานที่สำคัญจริง ในพื้นที่ของการวิจัย และเสริมบรรยากาศการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจจากการจัดแสดงในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยต่อไป เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานการเรียนรู้ช่างศิลป์ชุมชน จังหวัดนครปฐม สามารถมุ่งเน้นการขยายผลสู่ชุมชนอื่น โดยเปรียบเทียบแนวทางการสร้างสรรค์การแสดงจากทุนวัฒนธรรมของพื้นที่ต่าง ๆ ในจังหวัดนครปฐมหรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ร่วมกัน อีกทั้งควรส่งเสริมบทบาทของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการสืบทอด สร้างสรรค์ และเผยแพร่การแสดงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางวัฒนธรรมผ่านการฝึกซ้อมการแสดง และจัดการแสดงอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนนำการแสดงเข้าสู่กิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในพื้นที่ นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมควบคู่ ผ่านการวิจัยเชิงบูรณาการระหว่างแสดงกับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นหรือหัตถกรรม ตลอดจนช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในระยะยาว

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- จิตกวี กระจ่างเมฆ และสุดหล้า เหมือนเดช. (2562). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม*
ไทยแลนด์ 4.0: กรณีศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นลาวครั้ง บ้านทุ่งผักกูด
ไทยทรงดำ บ้านไผ่ช้างและไทยจีนตลาดบางหลวง. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
ชมนาด กิจจันทร์, [ใส่ชื่อผู้ร่วมแต่งทุกคน]. (2564). *นาฏศิลป์สร้างสรรค์กับการพัฒนาวิทยฐานะของครู* (ตอนที่ 1).
วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ, 5 (1), 1-14.
- พจนา บุญคุ้ม. (2550). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง จังหวัดนครปฐม*
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วนิดา พิงสุนทร. (2552). *แนวทางการจัดการป่าในพื้นที่วัฒนธรรม*. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224.
- Richards, G., & Raymond, C. (2000). Creative tourism. *ATLAS News*, 23, 16–20.
- Schechner, R. (2006). *Performance studies: An introduction* (2nd ed.). Routledge.
- Turner, V. (1982). *From ritual to theatre: The human seriousness of play*. Performing Arts Journal Publications.
- UNESCO. (2006, October). *Towards sustainable strategies for creative tourism: Discussion report of the planning meeting for 2008 International Conference on Creative Tourism* (pp. 25–27). UNESCO.

